

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра судоустрою та прокурорської діяльності

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни

«Етика судді, прокурора, слідчого»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Спеціалізація – «Прокуратура та кримінальна юстиція»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Силлабус навчальної дисципліни «Етика судді, прокурора, слідчого» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» спеціалізації «Прокуратура та кримінальна юстиція» Інституту прокуратури та кримінальної юстиції. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 12 с.

Розробник:

Лапкін Андрій Васильович – доцент кафедри судоустрою та прокурорської діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри судоустрою та прокурорської діяльності

(протокол № 11 від 07.06. 2021 р.)

Дата оновлення – _____ 20__ р.

Завідувач кафедри Москвич Лідія Миколаївна

Гарант освітньої програми

Капліна Оксана Володимирівна – завідувача кафедри кримінального процесу, доктор юридичних наук, професор

Формуляр розроблений робочою групою у складі:

- проф. Комаров В. – проректор з навчально-методичної роботи;
  - проф. Клімова Г. – начальник навчально-методичного відділу;
  - к.ю.н. Яригіна Є. – методист навчально-методичного відділу
- та затверджено на засіданні Науково-методичної ради (протокол №2 від 23.03.2021 р.)*

Голова Науково-методичної ради

_____ Комаров В.

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Етика судді, прокурора, слідчого
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Лапкін Андрій Васильович, доцент кафедри судоустрою та прокурорської діяльності, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	0577049278
E-mail	a.v.lapkin@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: 799 5841 2233 Код доступу: CaJ5rs

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Етика судді, прокурора, слідчого» передбачає опанування студентами глибокими і всебічними знаннями щодо основних принципів професійної етики судді, прокурора та слідчого, вимог до їхньої поведінки під час виконання службових обов'язків та поза службою, а також з'ясування нормативного матеріалу, який регулює ці питання, активізацію аналітичної діяльності студентів у цій сфері, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства у сфері професійної етики судді, прокурора та слідчого, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок.

Вивчення змісту програми навчальної дисципліни здійснюється за модулями.

Модуль 1. Загальні положення професійної етики судді, прокурора і слідчого.

У модулі 1 викладаються загальні положення щодо етики судді, прокурора та слідчого. Зокрема формулюється загальне поняття етики та визначаються її ознаки. Аналізується співвідношення етики та професійної етики. Розкривається поняття та специфічні ознаки професійної етики. Виокремлюються складові професійної етики та характеризується кожна із них.

Визначаються види професійної етики. Вивчається значення професійної етики у діяльності судді, прокурора, слідчого. Встановлюється взаємозв'язок між додержанням правил професійної етики та рівнем суспільної довіри до інститутів суду, прокуратури, інших правоохоронних органів. Аналізується кореляція корупційних ризиків у судовій та правоохоронній діяльності та додержання професійної етики її носіями.

Окрема увага приділяється гарантіям додержання професійної етики судді, прокурора, слідчого. Визначається поняття таких гарантій, їх система та значення. Виокремлюються різновиди гарантій додержання професійної етики судді, прокурора, слідчого, надається характеристика кожному з них. Розглядається відповідальність за порушення етики.

Також у модулі 1 вивчаються міжнародні стандарти етики судді, прокурора, слідчого. Визначається поняття та значення міжнародних стандартів, встановлюється їх місце в системі міжнародних стандартів. Розглядається розвиток міжнародних стандартів етики судді, прокурора та слідчого, їх сучасний стан та перспективи. Проводиться класифікація міжнародних стандартів етики судді, прокурора та слідчого. Досліджується значення міжнародних стандартів етики судді, прокурора та слідчого.

Докладно вивчаються джерела міжнародних стандартів етики різних юридичних професій: судді, прокурора та слідчого. Визначається їх система та надається розгорнута характеристика. Розглядаються механізми контролю за додержанням міжнародних стандартів етики судді, прокурора та слідчого. Аналізується стан втілення міжнародних стандартів етики судді, прокурора та слідчого у національне законодавство України.

Модуль 2. Особливості професійної етики судді, прокурора та слідчого.

Модуль 2 присвячений вивченню специфіки етики таких юридичних професій, як суддя, прокурор та слідчий.

Так, при дослідженні особливості професійної етики суддів аналізується правовий статус суддів в Україні та його вплив на морально-етичні вимоги до професійних суддів. Визначається поняття і наводяться ознаки суддівської етики. Докладно розглядається значення суддівської етики. Вивчається правове регулювання суддівської етики в Україні та характеризуються його джерела. Викладаються загальні положення суддівської етики. Окремо досліджується етика поведінки судді під час здійснення правосуддя та етика позасудової поведінки судді. Аналізується механізм контролю за додержанням суддею правил професійної етики. Розглядається відповідальність за порушення суддею етичних вимог.

Дослідження професійної етики прокурора передбачає визначення її поняття та характерних ознак. Для цього надається загальна характеристика професії прокурора та її вплив на формування етики її представників. Професійна етика аналізується як складова правового статусу прокурора. Формулюються основні ділові та моральні якості, якими повинен володіти прокурор. Аналізується значення професійної етики прокурора. Досліджується правове регулювання професійної етики прокурора. Розглядаються основні принципи професійної етики та поведінки прокурора. Досліджуються етичні вимоги до поведінки прокурора. Аналізуються правила внутрішніх і зовнішніх взаємовідносин прокурорів, а також етика службової поведінки прокурора. Окрема увага приділяється вимогам до позаслужбової поведінки прокурора. Розглядається відповідальність за порушення прокурором норм професійної етики.

Також в модулі 2 розглядається професійна етика слідчого. Визначається поняття і специфічні ознаки етики слідчого. Аналізується значення професійної етики слідчого. Професійна етика слідчого розглядається з точки зору її єдності й диференціації, зумовлених належністю слідчих до різних правоохоронних органів. Аналізуються

загальні засади професійної етики слідчого, а також особливості професійної етики слідчих різних правоохоронних органів. Приділяється окрема увага особливостям професійної етики слідчих Національної поліції, Служби безпеки України, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, слідчих Державного бюро розслідувань, а також детективів Національного антикорупційного бюро України.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – це формування цілісної системи професійних знань, умінь, навичок та інших компетентностей здобувачів вищої освіти, що стосуються морально-етичних аспектів професійної діяльності суддів, прокурорів та слідчих.

Завдання:

- вивчення актуальних проблем професійної юридичної етики та напрямів сучасних наукових досліджень у цій галузі;
- формування у студентів уявлення про зміст професійної етики судді, прокурора та слідчого, а також стійких морально-етичних настанов, необхідних для майбутньої професійної діяльності;
- визначення прикладних проблем додержання судьями, прокурорами та слідчими правил професійної етики та поведінки;
- навчання студентів правилам поведінки в типових практичних ситуаціях, що виникають у професійній діяльності судді, прокурора, слідчого.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Основи прокурорської діяльності», «Кримінальний процес», «Судове право», «Прокурор у кримінальному провадженні», «Служба в органах прокуратури», «Тактика і методика організації роботи прокурора».

Кореквізити: «Професійна відповідальність правника», «Теорія та практика кримінально-процесуального доказування», «Прокурор у судово-контрольному провадженні під час досудового розслідування», «Прокурор в цивільному процесі»

Постреквізити: «Прокурор у судових стадіях кримінального провадження», «Кримінально-правові проблеми боротьби з організованою злочинністю», «Прокурор в особливих порядках кримінального провадження».

Мова навчання – українська.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти *

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти

має демонструвати такі результати навчання:

РН НД – 1. Розуміти загальні поняття і значення етики судді, прокурора та слідчого.

РН НД – 2. Знати практично орієнтоване визначення цілей професійної етики судді, прокурора і слідчого.

РН НД – 3. Усвідомлювати характерні ознаки етики судді, прокурора та слідчого.

РН НД – 4. Опанувати специфікою практичної реалізації етичних правил у професійній діяльності судді, прокурора та слідчого.

РН НД – 5. Володіти критеріями оцінювання етичності діяльності суддів, прокурорів та слідчих.

РН НД – 6. Знати вимоги до професійної поведінки судді, прокурора та слідчого.

РН НД – 7. Вільно орієнтуватися у системі нормативно-правових актів щодо етики судді, прокурора та слідчого.

РН НД – 8. Розбиратися у системі правил професійної поведінки судді, прокурора та слідчого, правильно тлумачити та застосовувати їх при вирішенні практичних ситуацій.

РН НД – 9. Продувати нові ідеї щодо застосування етичних правил у діяльності судді, прокурора та слідчого.

РН НД – 10. Оцінювати та узагальнювати інформацію щодо додержання суддями, прокурорами та слідчими професійної етики за різними напрямками їх діяльності.

РН НД – 11. Прогнозувати тенденції впровадження у роботу судді, прокурора та слідчого інноваційних методик діяльності з точки зору додержання професійної етики.

РН НД – 12. Володіти навичками роботи з нормативно-правовими актами, науковою літературою і аналітичними матеріалами.

РН НД – 13. Володіти навичками уникнення типових ситуаційних юридичних помилок та порушень правил професійної етики при реалізації повноважень суддів, прокурорів та слідчих.

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання***

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності.	Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності.	
2	Міжнародні стандарти етики судді, прокурора,	Міжнародні стандарти етики судді, прокурора,	

	слідчого.	слідчого.	
3	Етика судді.	Етика судді.	
4	Етика прокурора.	Етика прокурора.	
5	Етика слідчого.	Етика слідчого.	

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності.	Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності.	
2	Міжнародні стандарти етики судді, прокурора, слідчого.	Міжнародні стандарти етики судді, прокурора, слідчого.	
3	Етика судді.	Етика судді.	
4	Етика прокурора.	Етика прокурора.	
5	Етика слідчого.	Етика слідчого.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;
- робота над кейсами;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів тощо.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Навчально-методичному посібнику з навчальної дисципліни «Етика судді, прокурора, слідчого».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (в редакції від 30.09.2016) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>.

5. Бангалорські принципи поведінки суддів від 19 травня 2006 року: Схвалено Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27.07.2006 № 2006/23. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67.

6. Керівні принципи, що стосуються ролі осіб, які здійснюють судове переслідування: прийняті VIII Конгресом ООН з попередження злочинності та поведження з правопорушниками, Гавана, Куба, 27 серп. – 7 верес. 1990 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків: Право, 2014. – С. 46-51.

7. Про роль державного обвинувачення в системі кримінального правосуддя: Рекомендація R (2000) 19 Комітета Міністрів державам-членам Ради Європи, прийнята 6 жовт. 2000 р. // Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – харків: Право, 2014. – С. 52-60.

8. Європейські керівні принципи з етики і поведінки для прокурорів (Будапештські керівні принципи) : прийняті на 6-й конф. ген. прокурорів країн Європи (31 трав. 2005 р., Будапешт) // Правові основи прокурорської діяльності в Україні : наук.-практ. посіб. / А. В. Лапкін. – Харків : Право, 2013. – С. 70–73.

9. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: затв. всеукраїнською конференцією прокурорів 27 квітня 2017 р. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_rec&id=94102.

10. Кодекс суддівської етики: затв. XI черговим з'їздом суддів України 22 лют. 2013 р. URL: <http://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki%281%29.pdf>.

11. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

12. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>

Література

Основна література

1. Кримінальний процес : підручник / [О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.] за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Харків : Право, 2018. – 584 с.

2. Лапкін А. В. Судове право України : навч. посіб. у схемах / А. В. Лапкін. – Вид. 2-ге, змін. та допов.– Х. : Право, 2017. – 150 с.

3. Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

4. Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-ге, змін. та доповн. Харків: Право, 2020. 152 с.
5. Лапкін А. В. Правові основи прокурорської діяльності в Україні: наук.-практ. посібник. Харків: Право, 2014. 320 с.
6. Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми : монографія. Харків : Право, 2020. 1304 с.
7. Лозовой В. О., Петришин О. В. Професійна етика юриста. – Х.: Право, 2004. – 176 с.
8. Організація та діяльність органів прокуратури України : навч. посіб. / П. М. Каркач, В. В. Кривобок, В. С. Бабкова та ін. ; за ред. П. М. Каркача. Харків : Право, 2019. 500 с.
9. Парасюк В. Філософські аспекти процесуальної діяльності слідчого: монографія. – Львів, 2009. – 218 с.
10. Подкопаєв С. В. Організація та діяльність прокуратури в Україні : монографія. Харків : Право, 2020. 362 с.
11. Прокурорське право: навч. посібник / Г. Д. Борейко, О. М. Броневицька, Ю. О. Лісіцина, В. В. Луцик, В. В. Навроцька, І. Р. Серкевич, Б. М. Телефонко; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 640 с.
12. Судова влада [Текст] : монографія / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, І. В. Назаров та ін. ; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. – Х. : Право, 2015. – 792 с.

Додаткова література

1. Іваницький С. О. Тенденції розбудови професійного самоврядування в системі прокуратури, судової влади та адвокатури. *Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту. Серія: Юриспруденція*. 2014. № 10-2. Т. 2. 120-121.
2. Козьяков І. Принципи постійної професійної підготовки прокурорів. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2016. № 2. С. 37–43.
3. Козьяков І. М. Сучасний погляд на методологію організації прокурорської діяльності. *Університетські наукові записки*. 2015. № 2. С. 230-239.
4. Костенко С. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів: правовий статус та шляхи реформування: монографія. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2019. 241 с.
5. Лапкін А. В. Проблеми підвищення якості підготовки фахівців у сфері кримінальної юстиції. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2020. № 1 (13). С. 259-269. DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2020.13.204763>.
6. Лапкін А., Боднарук Т. Основні напрями реформування інституту

прокуратури на сучасному етапі // Підприємництво, господарство і право. 2020. № 12. С. 290-294.

7. Мудров А., Європіна І. Правовий статус державних службовців органів прокуратури України. *Вісник прокуратури*. 2014. № 4. С. 8-16.

8. Трагнюк Р. Р. Деякі проблеми роботи прокурора зі зверненнями громадян. *Юрист України* : наук.-практ. журн. 2014. № 3. С. 47-52.

9. Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ: Атіка, 2012. 623 с.

10. Сухонос В. Суть принципів планування діяльності органів прокуратури України. *Вісник прокуратури*. 2010. № 10. С. 92-97.

Інтернет-ресурси

Сайт Офісу Генерального прокурора - URL: <http://www.gp.gov.ua/>

Сайт Верховної Ради України - URL: <http://rada.gov.ua>

Офіційний веб-портал судової влади - <http://court.gov.ua/> .

Сайт Національної поліції України - <https://www.npu.gov.ua/>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самостійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних на практичних заняття - обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять студенти мають право в будь який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії.

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети

тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «назва навчальної дисципліни» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання текстових завдань, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента;

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводяться після модулів (колоквіуми, контрольні роботи тощо).

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34